

Inserati se sprejemajo in velja trislopnost vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopis

ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicijska na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice št. 44.

Izhaja po trikrat na teden sicer v torek, četrtek in soboto.

O Hohenwartovem govoru.

Stari intrigant dr. Herbst je našel svojega mojstra. Hohenwart ga je s svojim govorom pri debati o volilni prenovitvi tako posekal, v prah pomendral in vničil, da mora Herbstova zvezda popolnoma obledeti pri vseh nepristransko mislečih. Imenoval ga je celo lažnjivca, ker mu je očital in dokazal, da vedoma neresničnost trdi.

Mojstersko je postavil Hohenwart levičarjem zrkalo pred oči, da so videli svojo lastno žalostno podobo. Povedal jim je, kako so se odrekli vsaki plodonosni delavnosti, kako vsakemu dobremu nasvetu nasprotujejo iz gole nagajivosti, kako so obetali dobrohotnost, in kako jo zdaj kažejo v strasti in sovraštvu; kako v pomanjkanju programa iščejo svoje vspehe v osebnih napadih, v sumničenju vlade in državnozbornske večine. Rekel je, da bi ustavoverci tudi v manjšini lahko svoji besedi veljavo pridobili, ako bi pametno zagovarjali svoje predloge in jih podpirali z razlogi pravice in državniške modrosti; da pa tako dolgo ni mogoče ž njimi v porazumljeni delovati, dokler ne popuste svojega jalovega programa zanikanja, strasti in sumničenja. Očital je Herbstu, kako on svoje nazore spreminja, kako je pred leti zagovarjal pravice deželnih zborov, kmalo potem pa jih izdal vsemogočni sili državnega zbora. Očital je ustavovercem, kako se zdaj nočejo razumeti § 19. državnih postav. Odbil je sumničenje levičarjev, da desnica ne misli pošteno na razširjenje volilne pravice in da je volilno pravico petakarjev porabila le kot olupljanje spremembe volilnega reda pri českim velikem posestvu.

Vtis Hohenwartovega govora je bil velikanski, nemčurji so bili kakor poparjeni. Herbst je postal ves bled in naglo korakal po dvoranu, klical predsednika na pomoč, hotel je dvorano zapustiti, pa spet ni mogel ter se vrnil, in ko je prišel do besede, ni vedel nič drugega odgovoriti, ko to, da noče nič odvrniti na Hohenwartove napade. Tako opravičevanje je pač lahko in pomeni toliko, ko: zadet sem in ne vem, kaj bi odgovoril.

Razkril je Hohenwart vso zvijsanost levičarjev, kako so hoteli Dunajčane naščuvati zoper desnico državnega zbora, češ, da ima Dunaj premalo poslancev in naj se ta krivica najprej popravi. Rekel je Hohenwart: „Mi vemo, da je Dunaj prikrajšan, in mi smo tudi Dunaju naklonjeni, ker je naše glavno mesto, ter bomo za Dunaj vse storili, ne da bi nas vi morali k temu priganjati; pa za zdaj je nemogoče samo za Dunaj narediti posebno volilno postavo; čakati je treba, da se naredi postava, ki bo odpravila krivice tudi po drugih krajih, ne samo na Dunaju.“ Rekel jim je tudi, kako bočejo s pretiranimi predlogi vso postavo nemogoče storiti in razkril njih nianavščino, rekoč: „Ko bi poslanca Kronawetter ali Sten-del predlagala kaj takega (namreč večjo razširjenje volilne pravice, kakor večina nasvetuje) potem bi jima verjel, ker sta to že večkrat očitno zagovarjala; vam pa tega ne verjamem, da bi pošteno mislili, ker ste ta krivični volilni red leta 1867 sami naredili in leta 1873 zopet potrdili brez premembe; imeli ste potem še pet let krmilo v rokah. Zakaj se toliko časa niste potegnili za Dunaj, ali za male patentarje, sploh za ljudstvo?“

Da je Hohenwart resnico govoril, in da

so to čutili celo nasprotniki, vidimo naj bolj iz tega, ker so celo nekateri liberalci odpadli od levičarjev in glasovali z našimi, eden je celo rajši poslanstvu se odpovedal, nego bi bil glasoval zoper politične pravice ljudstva. Ne sila, ampak pravičnost stvari je pridobila naši stranki toliko sijajno zmago.

Nov volilni red,

kakor ga zdaj sklepa državni zbor in bo brez dvoma tudi v gosposki zbornici potrjen, ker se bo vlada tudi zanj potegnila, ima veliko važnost ter je velika pridobitev za celo državo, pa tudi za nas Slovence posebej. Za celo državo je važen, ker odslej ni lahko več mogoče, da bi nemškoliberalci v državnem zboru večino zadobili. Po Zeithamerovem predlogu so se namreč česki veliki posestniki, ki volijo 23 poslancev, tako razdelili na šest volilnih okrajev, da imajo liberalci samo v dveh okrajih večino, v ostalih štirih pa Čehi; namesto da bi toraj Nemci dobili iz českega velikega posestva 23 poslancev, ali pa namesto 13, kakor so jih zdaj imeli vsled „kompromisa“, dobili jih bodo samo 7, tedaj za 6 manj, kakor jih imajo zdaj, in za 16 manj, kakor so upali, ko so trobili v vojni rog, da kompromisa več ne poznajo.

Pa tudi po drugih deželah bodo ustavoverci nekaj sedežev zgubili, ker se vsled te postave volilna pravica razširi do petakarjev (ki plačujejo 5 gl. davka), in bodo ti želeli poslance, ki se bodo manj prepirali za nemštvo, pa več storili za ljudsko blagostanje. Že zdaj po vseh nemških mestih vré, največ se hudujejo mali obrtniki nad svojimi liberalnimi

Okrožnica Strossmayerjeva

o razmerah zapadne in vzhodne cerkve.

(Dalje.)

Vladika zadarski posluhuje se proti meni besed sv. Ivana apostola v drugem pismu: „Predragi! ne verujte vsakemu duhu, marveč poskušajte duhove, ali so od Boga, ker mnogi krivi preroki prišli so na svet“. Toda jaz vprašam vladiko: s kako pravico porablja on te besede proti nam katoliškim biskupom. Sveti Ivan takoj po onih besedah samega sebe takole dopolnjuje: po tem pa se spozna duh božji: vsaki duh, ki priča, da je prišel Jezus Krist na svet, je od Boga; a vsaki duh, ki razdeljuje Jezusa, ni od Boga, on je antikrist, o katerem ste čuli, da pride in je vže tukaj. Očividno je, da sveti Ivan tu govori o krivo-verstvu, ki razdeljuje Jezusa taječ njegovo božanstvo in sveto njegovo včlovečenje; o krivo-verstvu, ki se je vže za časa sv. Ivana jelo širiti na vzhodu po Nikolaitu in Cerintu, dokler ni dospelo do Ariancev, Makedonijancev itd. od katerih se je preselilo na zapad k Socini-

janom in ostalim racionalistom današnjega časa. Toda jaz vprašam še enkrat: s kako pravico se to porablja zoper nas katoliške biskupe? Ali mi ne verujemo, da je prišel Jezus naš Bog in odrešitelj na ta svet, da nas odkupi in izmiri z večnim Očetom svojim? Ali mi nismo med onimi, katerih se spominja sv. Ivan na istem mestu v 15. vrsti govoreč: vsak, kdor priča, da je Jezus sin Božji, v njem prebiva Bog in on prebiva v Bogu?

Oprostite moj častni vladika, vendar med vašo poslanico in poslanico svetega Ivana, na katero se vi sklicujete, taka je razlika kakor med nebom in zemljo. V Vašem pismu ni najmanjšega znamenja o bratski ljubezni, toda sveti Ivan v istem pismu govori z ognjem plemenite in Boga prepolne duše tako o med-sobojni ljubezni, da bi bilo v resnici vredno naj se to pismo in to poglavje vsako nedeljo in praznik bere v Vaših in naših cerkvah ter razlaga in priporoča ljudstvu krščanskemu. „Predragi“, pravi sv. Ivan v istem poglavju, ljubimo se med soboj, ker ljubezen je od Boga, in vsak, kdor ljubi iz Boga, je rojen in priznava Boga; on pa, ki ne ljubi, ne pozna

Boga, ker Bog je ljubezen“, vrsta 7. 8. Na istem mestu razjasnjuje sveti apostelj svoj sveti nauk o skrivnosti včlovečenja božjega po kateri nas je Bog tudi takrat ljubil in s sveto svojo smrtjo odkupil, ko ga mi še zaradi madeža izvirnega greha nismo mogli tako ljubiti, kakor bi ga morali, zato zopet konča: „predragi! ker nas je Bog tako ljubil, ljubimo se mi med seboj“; vrsta 9. 10. 11. Celo to pismo in celo to poglavje moral bi od besede do besede izpisati, da dokažem, kako ogromna je razlika med duhom apostola Ivana in med duhom poslanice zadarskega vladike. Dovolj bodi, da navedem še vrstico 20., kjer veli apostol: „ako kdo reče: jaz ljubim Boga a sovraži svojega brata, je lažnjivec, ker kako more on ljubiti Boga, ki ga ne vidi, če sovraži brata, ktere ga vidi?“

Častni moj vladika! Snidela sva se minulega leta v Rogatcu in Vi ste mene pozdravljali s posebno ljubeznjivostjo in prijaznostjo. Hvala Vam za to! Jaz Vam bodem vedno ljubezen in prijaznost povračeval z ljubeznijo in prijaznostjo; toda prosim Vas, ali bi to ne moglo in moralo biti tudi v javnem življenji,

poslanci, ker se ti na vso moč upirajo novi obrtniški postavi, ki se priklada željam obrtniških krogov.

Tudi v naših slovenskih mestih bomo dobili veliko novih volilcev, toraj ne bodo več uradniki odločevali pri volitvah, in se ne bo dala ljudska volja tako tlačiti, kakor za časa Auersperga.

S tem vseh smemo prav zadovoljni biti. Dolgo časa se ni hotla vlada nikamor premakniti, stala je kakor mrtva med desnico in levico; od tistega trenutka pa, ko so presvitli cesar izrekli svojo sodbo o nemškutarski stranki, češ, da je le „fakcijska (uporna) nasprotnica vsega državnega reda“, od tega časa se je na bolje obrnilo, ker vlada potem ni imela več tistih ozirov na ustavoverce. Toraj moramo s hvaležnostjo priznati, da so cesar sami izrekli rešilno besedo za nas. Od tega časa je šlo z nemškoliberalci navzdol. Tržaški poslanci so se odpovedali poslanstvu, de Pretis jim je sledil, zadnjič še Walterskirchen, več drugih poslancev pa je izstopilo iz levičarskega kluba.

Zdaj bo tudi vlada oprostena marsikterih zaprek ter bo lažje vstregla našim opravičnim željam. Tako se zna ravnopravnost vendar enkrat vresničiti. Naša poslanca dr. Poklukar in dr. Tonkli sta izdelala postavni načrt glodé ravnopravnosti slovenskega jezika pri cesarskih uradnih, in ne dvomimo, da bo postava tudi sprejeta.

Tako bodo počasi naše prošnje uslišane, in dosegli bomo, za kar smo se toliko let borili. Da se nam pa več vzeti ne more, za to mora skrbeti novi volilni red. Kajti kaj bi nam pomagalo, ako še toliko dosežemo, če pa možnost ni izključena, da pride nova nemškutarska vlada in nam vse zopet vzame. Saj je rekel eden od nemškoliberalnih poslancev: „Le sklepajte, kar hočete, dokler imate večino; kadar bo pa večina zopet naša, bomo to vse kakor z gobo proč zbrisali“. Zato je novi volilni red velike važnosti, ker nas bo varoval nove ustavoverne večine; toraj je volilni red prav za prav podlaga vsega uspeha in zaščitnik proti vsem navalom krivice in nasilja.

Pozdravljamo toraj novo volilno postavo kot prvi korak k boljšemu, upamo pa, da se bo ta volilni red sčasoma še bolj popravil, ker ima še zmirom dosti pomankljivost.

Politični pregled.

V Ljubljani 24. marca

Avstrijske dežele.

Zbornica poslancev je sprejela novi **volilni red**, o katerem govorimo na drugem mestu. To je hud udarec za nemškutarje, ker odslej nimajo več upanja do večine. Tako se časi spremené; nekdanj so oni sklenili volilno reformo z dvetretjinsko večino, zdaj pa druga večina volilni red spreminja, in ga bo še spremenila.

Nekdanj toliko mogočnim ustavovercem se sploh slabo godi. Vsa država govori o razpadu te stranke, odkar so jo popustili tako veljavni poslanci, kakor Walterskirchen, Wurmbrand in drugi. Hujši sodba se o neki stranki ne more izreči, kakor jo je izrekel grof Hohenwart v svojem govoru, češ, da ona nima drugega programa, ko sumničenje in osobne napade. In ker vsi vemo, da Hohenwart ni tega rekel v krivični jezi, ampak da je popolno resnico govoril, moramo se pač čisto hladnokrvno in nepristransko prašati: kam zamore priti velika stranka brez programa, z golimi škandali in sumničenji? Edina politična misel te stranke, ki je še odgovora vredna, je potegovanje za nemštvo; ker pa nemštva nihče ne napada, kak namen zamore ta stranka imeti. S samim zabavljanjem ne bodo ljudstva k sebi privabili, še nemškega ne, toliko manj druge narode. Ljudstvo hoče videti kaj koristnih predlogov, pa ti izhajajo le od desnice, ker levičarji nimajo drugega opravila, ko vladi in večini nagajati. Kaj je ljudem s tem pomagano, če so prav Nemci?

Sicer pa tudi že na Nemškem naše ustavoverce dobro poznajo. Tako piše nek pruski časnik o njih, da ne bodo nikoli več prišli do državnega krmila, ker nimajo nobenega drugega programa, ko nasprotovati sedajni vladi. Ko bi se jim pa posrečilo, Taaffeja vreči, niso ustavoverci zmožni, sestaviti vlado iz svoje srede, ker bi se njihova sloga potem precej skrhala in ne bi mogli večine najti za svojo vlado.

Bodimo toraj potolaženi, ker nemškutarji ne bodo Avstrije več vladali; tista mlaka, po kateri so te žabe kvakale, se zmirom bolj suši; tisti, ki so naj bolj pri kraji, čutijo že zdaj sušo pod nogami, tako na primer naši ljubljanski nemškutarji, kojih število se vedno bolj

krči. Kmalu bosta Dežman in Schrey sama sedela v kazni in pridigovala praznim stolom.

Po vsem **Slovenskem** je zdaj živahno gibanje; občine podpisujejo prošnje do državnega zbora za ravnopravnost slovenskega jezika v šolah in uradnih. Te prošnje bodo gotovo močen vtis naredile na državne poslance in ker bodo naše gorke prijatelje v naših poslancih, ni dvomiti, da bodo tudi nekaj uspeha imele. Srečne se smemo šteti, ako se nam posreči, dobiti višo sodnijo v Ljubljano in vzeti jo nemškemu Gradcu, ki ni bil nam Slovincem nikdar prijazen. To mesto nam je sploh v veliki kvar. Vojaško više poveljništvo se je preselilo iz Ljubljane v Gradec; viša sodnija je za Slovence v Gradcu, ki nam ni pravičen, namesto da bi imeli svojo višo sodnijo v svojem naravnem središču, v Ljubljani; vseučilišče je v Gradcu, namesto da bi imeli Slovinci svoje vseučilišče v Ljubljani; poleg tega ima Gradec še mnogo drugih državnih naprav, ki bi se bolj prilegale Ljubljani, kot glavnemu mestu Slovencev, ki so nekdanj bili gospodarji cele Koroške, Štajerske in Kranjske, zdaj imajo pa le še zadnjo v polni oblasti. Potrudimo se toraj, da Gradcu vsaj višo sodnijo iztrgamo, za njo bo sledilo tudi slovensko vseučilišče.

Češko mesto „**Vinograde**“ blizu Prage sklenilo je po svojem starešinstvu, pridružiti se glavnemu mestu Pragi, ki bo s tem pridobilo 17.000 duš. Smihov s 30.000 dušami se zdaj še brani, pa bo menda s časom tudi pristopil k Pragi, ktere predmestje bi se smel imenovati, tako blizu ji je.

Vnanje države.

Črnogorci, kar jih je bilo upornikom v Krivošiji na pomoč prišlo, so se zopet domu vrnili ter poprijeli poljskega dela, ker so spoznali, da je njihovo prizadevanje prazno delo. Veliko družin se je iz Krivošije preselilo v Črnogoro; nepopisljiva je njih revšina, tako da jih morajo podpirati, da gladu ne umirajo.

Mnogo se je one tedne govorilo, da so napadno streljali na črnogorskega kneza njegovi lastni podložniki, — in da so iz avstrijskih topov padale kroglice na črnogorsko zemljo in obudile ondi občno nevoljo; pa dokazalo se je, da bilo je vse le gola laž in izmišljilja nemško-judovskih časnikov, ki pri vsaki priliki obrekujejo Slovence ter zapreke delajo

ki je mnogo važnega od zasebnega in v katerem se kažemo javno, če tudi ne vsemu svetu, gotovo pa celemu narodu svojemu? Ljudstvo naše pa sme zahtevati s polno pravico od nas, da ga javno in z živim vzgledom navajamo k slogi in medsebojni ljubezni. Dovolj je; dosti je vže drugih zlobnežev, ki se dičijo, ponašajo z našo neslogo ter jo obračajo v svojo korist, kar ste tudi Vi sami morali čuti v podučnem trenutku iz istih ust, iz katerih sem tudi jaz slišal.

Kar se pa tiče karlovskega vladike, on je posebno radodaren s sumničenjem in natolcevanjem proti meni. V okrožnici svoji govori s pesniškim vzletom, kar ni primerno v verskih razpravah, v katerih treba točnosti in popolne jasnosti. Zdi se mi, da vladika karlovski zajema svoje nazore bolj iz domišljije, nego iz življenja in prave zgodovine; bolj iz praznih in nezanesljivih, nego iz pozitivnih krščanskih virov. Karlovskega vladiki je pravoslavna cerkev pravi raj nebeški, mi pa biskupi katoliški smo mu peklenške hudobe in pravi nečisti duhovi, ki s svojimi poslanicami vznemirjamo pravoslavno cerkev v njenem rajskem

vživanji; srce naše je zalega hudobnih duhov, delovanje naše pa delovanje peklenško. Posebno jaz sem vladiki karlovskega posebni okuževatelj, jaz podiralec zanešen po nečistem duhu, ki sem ga zaletel na krilih navideznega slavloljubja in proste sebičnosti od tega sveta med pravoslavno čedo, da skalim najpobožnejše njene misli in najsvetejše prepričanje; jaz jo z besedami ljubeznajivimi in z jezikom sladkim kakor med prepričujem, opominjam, pozivljam in zaklinjam, naj se približa uniji, ktera je vladiki vže sama na sebi nasproti raju božjemu, ktereга vživa, pravi pekel. Vsakdo pač, ki zna brati in ima srce krščansko, lahko bode razsodil, kako se vse to strinja z duhom svetega evangelja in apostolskega poklica našega. Nekaj malega bodi mi dovoljeno na to odgovoriti.

Vladika karlovski imenuje stanje cerkve pravoslavne rajsko stanje. Jeli pač to zajeto iz življenja? Je li pač kje na božjem svetu cerkev, ki bi se smela ponašati s tem imenom? Jaz menim, da je osoda cerkve, zaročnice Jezusove na tem svetu podobna osodi večnega zaročnika njenega Jezusa Krista? Tudi njej je vedna naloga: isto težo in isti križ, ktereга

je sam nosil na goro Kalvarijo, na-se vzeti in v njem in po njem zmagovati v sredi vsakovrstnih nezgod in preganjanj. Kakor so mene preganjali, tako bodo preganjali tudi vas, pravi Jezus, in on sam primerja cerkev svojo skali, v ktaro se vedno zaletavajo vrata peklenška. Tu ne koristi nič razvita domišljija; to je navadno in redno stanje v cerkvi; tega ni skušala cerkev samo v prvih treh stoletjih, marveč imelo je vsako stoletje do današnjega svoje muke in težave, ktere je morala cerkev premagati. Zato je cerkev na tem svetu bojujoča, ecclesia militans, ter v tem smislu Jezus sam pravi: da ni prišel na svet, da mir, nego da prinese vojsko. Se ve da cerkev v tem boji ne more nikdar biti popolno premagana, ker, ako je človeštvo po Simonu Cirenejskem pomagalo križ nositi Jezusu na goro Kalvarijo, to bode tudi on vedno pomagal, da cerkev zmagonosno prenaša svoj križ. Zato po vsaki zmagi, po kateri razširi cerkev svoje materno krilo ter razprostre rešenje ljudsko, nastajajo zopet in zopet nove borbe; še le ob koncu dni doživela bode cerkev popolno zmago, ktero ponese seboj v večnost, da se združi na veke

državi. — Pač bi bil že čas, da bi se takim nesramnim vredništvom pogubno rokodelstvo postavilo!

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 22. marca. (Slovenski jezik ipa šolski odsek. — Počitnice državnega zbora.) Konservativna večina šolskega odseka je danes pretresala nasvete, ki jih hoče g. Kvičala glede slovenskih šol s' aviti v šolskem odseku. Po dolgi obravnavi se je sklenilo, da se ponovi l. 1880 sklenjena resolucija o naših srednjih šolah s pristavkom, da jo mora slavna vlada s prihodnjim šolskim letom izvršiti in svojo pozornost še zlasti obrniti na to, da se v Ljubljani vstanovi čisto slovenska samostojna višja gimnazija. Glede mariborske učiteljske pripravnice bili so vsi enake misli, kakor jo je g. Klun že zadnjič izrazil v šolskem odseku, da je kot nemški zavod čisto nepotreba, ker pripravnica graška zadostuje za nemške šole na Štajarskem. Oziroma na to šolski odsek glede te pripravnice ne bode stavil nobenega predloga, pač pa bode prihodnji budgetni odsek od ministerstva zahteval, naj se ta pripravnica odpravi in naj se vsi učitelji za slovenske ljudske šole na Štajarskem in Koroškem izobrazujejo na pripravnici ljubljanski in naj noben učitelj na slovenskih ljudskih šolah ne dobi službe, ako nima spričevala, da je obiskoval učiteljsko pripravnico v Ljubljani. Za splošno narodno korist bo taka naprava še veliko boljši, učitelji se bodo bolje spoznavali in zavedali svoje skupnosti in svojih dolžnost.

Gledé počitnic državnega zbora se ne vé nič prav gotovega. Pravijo, da pride pred veliko nočjo še v obravnavo predlog o kupčijski zvezi s Srbijo in o poštnih hranilnicah. V sredo utegne biti najbrže zadnja javna seja. Odseki pa imajo posla obilo, in colni odsek hoče svojo nalogo pred veliko nočjo dovršiti. Koliko časa bodo po veliki noči trajale počitnice se tudi še ne vé. Eni pravijo, da se pr čne zborovanje še le 24. aprila, eni pa mislijo, da že 17. aprila, ker se 17. aprila zberó tui delegacije. Toda zarad obilnega dela, ki ga

s svojim zaročnikom ter zakliče brez strahu in brez borbe: o mors ubi est stimulus tuus? o inferne ubi est victoria tua? Vicit leo de tribu Juda! — O smrt, kje je tvoje zélo? o pekel kje je tvoja moč? Zmagal je za vselej lev iz rodu Judovega, Jaz moram reči, da bi se bal, ko bi bil popisal stanje Cerkve tako, kakor opisuje vladika karlovski stanje svoje cerkve; ker bi po pravici dvomil, je li v taki cerkvi dovolj življenja in delavnosti, dovolj svobode in neodvisnosti za ono sveto borbo, za katero je cerkev odločena po svojem namenu. Svet ta, kolikor je svet, on se bode vedno protivil Cerkvi božji, ker čuti, da Cerkev ni od tega sveta, nego da jej je naloga svet preroditi in preobraziti; seveda se nikdar ne more zgoditi brez muke in pokore, brez trpljenja in zatajevanja. „Ko bi bili od tega sveta, pravi Jezus svojim učencem, on vam se ne bi protivil, nego bi ljubil v vas to, kar je njegovega ali ker niste od tega sveta, zato vas svet zaničuje in preganja, kakor je mene zaničeval in preganjal.“ Te svete besede so zdatna tolažba onim, ki se borijo pod zastavo svetega križa za pravico in resnico božjo, a tudi resen opomin onim, ki vpijejo mir, mir! kjer pravega miru ni. (Dalje prih.)

imajo razni odseki, zlasti obrtnijski odsek, muogi poslanci želé, da bi se zborovanje pričelo kakor hitro mogoče in bi ne bili prisiljeni še po binkošnih sedeti na Dunaji.

Z Dunaja, 23. marca. (Vraden popravek. — Godovanje. — Judom gre za nohte.) Včerajšnji listi prinesli so novico, da se naš cesar 14. aprila snidejo z laškim kraljem v Turinu in da že 8. aprila odrinejo z Dunaja v Miramare. Vradna „Politische Correspondenz“ pa odločno zanika to poročilo rekši, da dozdej o tem shodu ni bilo še nobenega govora in ni še odločenega ničesa.

Nemški cesar Viljem je včeraj obhajal svoje 85. rojstno leto. Naš cesar so pri tej priliki svoje prijateljstvo z njim razodeli s tem, da so napravili slovesen obed, pri katerem so napili na zdravje nemškega cesarja.

Dunajski judje so jako razburjeni; med prebivalci se kaže čedalje večja razdraženost zoper nje in pri nekem obrtnijskem shodu v Dreherjevi dvorani so se čuli prav ostri govori zoper jude in naposled so iz dvorane vrgli nekatere ljudi, ki so hotli jude zagovarjati. Tudi v državnem zboru, kjer se na galerijah judovstvo šopiri in se je po govoru Herbstovem močno ploskalo, čuli so se glasovi: Vun z judi! Neki jud je z galerije menda zapazil, da je tudi dr. Tonkli klical: Vun z judi, in včeraj poslal je g. doktorju brezimno pismo, v katerem se močno huduje nad njim, ker je tolikanj nasproten judom! Pa kdor pozna predrznost teh ljudi, čuti, da toliko časa ne bodo dali miru, dokler je prav dobro ne bodo skupili.

Z Vrhnike, 22. sušca. Včeraj dopoldne o pol desetih nam je žalostni glas zvonov naznanil, da gori. In res gorelo je na Stari Vrhniki, vasi pol ure od farne cerkve oddaljeni. Šesterim gospodarjem vpepelil je ogenj hiše in druga gospodarska poslopja. Sreča je le bila, da je bilo ozračje mirno, ker ko bi bilo kolikaj burje, bila bi gotovo cela blizo 80 števil broječa vas postala žrtev neumljenega požara in to tem bolj gotovo, ker se hiše v silni gnječi skupaj sozidane in večidel s slamo krite. S hvalevredno hitrostjo prišla je nesrečnežem na pomoč požarna straža iz Vrhnike pa tudi Vrdljani so urno prihiteli s svojo brizgalnico na pogorišče. Skupnim trudopolnim delovanji se je v kratkem času posrečilo ogenj omejiti in pogasiti. Hvala jim! Pred kratkim časom bilo je v strugi potoka „Bele“, v nekem tri četrt ure od Vrhnike oddaljenim, proti Zaplani ležečim, silno divjem kraju najdeno mrtvo truplo nekega 24 let starega Rezijana, ki si je iskal zaslužka v naših krajih s popraviljanjem marel. Truplo bilo je hitro pripeljano v Vrhnisko mrtvašnico. Sodnijska preiskava pa je pokazala, da je bil ranjki vbit. Sum leti na nekega tovarša ranjcega, ktere ga so, kakor se govori, ljudje videli z ranjcem nekaj dni popred igrati. Brž ko ne je ta neusmiljeni človek pri igri zgubil in nesrečni mamom ga je potem preslepil, da je vbil svojega tovarša, ga oropal in potem v vodo vrgel. Res žalostni časi! Z.

Domače novice.

V Ljubljani, 25. marca.

(Delalni udje Vincencijeve družbe) imajo prihodnji teden duhovne vaje — tridnevne v Križanski cerkvi. Začne se v nedeljo zvečer ob 7. uri z govorom in blagoslovom. — Zarad duh. vaj pa v sredo ne bo navadnega govora v kat. družbi, ampak v četrtek ob 7. zvečer.

(Idrijski sodniki) so začeli tudi slovenske uloge odbijati, kakor „Slov. Narod“ poroča. Mislimo, da bo temu nagajanju kmalo konec storjen po posebni postavi, ki sta jo dr. Polkucar in dr. Tonkli že izdelala, ter jo kmalo predložita državnemu zboru.

(Mestne volitve.) Včeraj, v petek, so imeli nemškutarji volilen shod. Kako je bil obiskan, zdaj še ne vemo; upamo pa, da nemškutarji v vseh treh razredih propadejo.

Razne reči.

— Poštne nakaznice. Kakor „Politik“ piše, bodo neki prihodnjič poštne nakaznice tudi za vplačevanje davka vpeljane in sicer naj pred za Dunaj in okolico. S tako nakaznico se bode lahko plačal davk do 1000 gld., oziroma do 5000 gld. Odrajtovati bode za zneske do 5 gld. 5 kr., za zneske čez 5 do 50 gld. 10 kr., do 100 gld. 20 kr. itd. Natančnejše določila naznanimo pozneje, kadar bo treba. Marsikterim oddaljenim davkoplačevalcem bode take nakaznice prav prišle, ter jim marsikaj stroškov in sitnost prihranile.

— I. Štatistika ljudskih šol. Eno-razrednih ljudskih šol ima Spodnje-Avstrijsko 542, Zgornje-Avstrijsko 184, Tirol 1109, Štajersko 353, Koroško 191, Kranjsko 179, Goriško 78, Česko 1746, Moravsko 1175, Gališko 2419. — Dverazrednih: Sp. Avstrijsko 304, Zg. Avstrijsko 158, Tirolsko 315, Štajersko 185, Koroško 115, Kranjsko 39, Goriško 30, Česko 1413, Moravsko 460, Gališko 210. — Trirazrednih: Sp. Avstrijsko 159, Zg. Avstrijsko 69, Tirolsko 48, Štajersko 100, Koroško 18, Kranjsko 12, Goriško 10, Česko 560, Moravsko 167, Gališko 49. — Štiri-razrednih: Sp. Avstrijsko 81, Zg. Avstrijsko 38, Tirolsko 30, Štajersko 67, Koroško 15, Kranjsko 25, Goriško 10, Česko 334, Moravsko 74, Gališko 134. — Petrazrednih: Sp. Avstrijsko 77, Zg. Avstrijsko 24, Tirolsko 15, Štajersko 33, Koroško 9, Kranjsko 3, Česko 299, Moravsko 52, Gališko 10. — 6, 7 in 8 razrednih jih ima Sp. Avstrijsko največ, vse druge kronovine pa malo in nekatere nič — Vseh ljudskih šol skupno ima Sp. Avstrijsko 1357, Zg. Avstrijsko 486, Tirolsko 1520, Štajersko 745, Koroško 350, Kranjsko 260 (in 28 šol za silo), Goriško 131 (in 67 šol za silo), Česko 4544, Moravsko 1982, Gališko 2843.

II. Štatistika za šolo sposobnih otrok. Število za šolo sposobnih otrok ima: Spodnje-Avstrijsko 278.730, Zgornje-Avstrijsko 104.250, Tirolsko 113.726, Štajersko 154.967, Koroško 44.448, Kranjsko 51.972, Goriško 32.140, Česko 888.625, Moravsko 351.821, Gališko 775.174. — Od teh je obiskovalo očitne ljudske šole: Zgor. Avstrijsko 99.646, Tirolsko 102.027, Štajersko 134.312, Koroško 39.710, Kranjsko 41.628, Goriško 20.873, Česko 852.667, Moravsko 334.101, Gališko 276.658.

— Šolske stvari. Vlada je pred nekaj časom predložila gosposki zbornici načrt postave, vsled katerega se imajo spremeniti nekatere določbe državne šolske postave dne 14. maja 1869 drž. zak. št. 62. — Ker šola mnogo vpliva na mišljenje in ravnanje bodočega rodu, zanimivajo se za njo vsi resnični rodoljubi, a tudi stranka ki tiho tapno lazi in dela na prevrat obstoječega reda in na pogubo naši domovini, a Slovencem odrekuje enakopravnost. Te stranki stranki si strogo nasprotujete, ker vsaka čuti, da se nekaj mora zgoditi in da se čas odločitve bliža. Kdor ima jasno pamet, bode previdel, da se bližamo strašnemu pre-

padu, ako še napreduje nejevera pri mladini. Francoska nam je v tem žalosten dokaz.

Zlate gore, od katerih so govorili o začetku nove šolske dobe, niso se prikazale. Blagostanje se ni povzdignilo, a treba je bilo deželam in srenjam globoko seči v žep, in mladina postaja vedno do dne bolj samopašna, občno siromaštvo pa čedalje večje. Ako je za to treba dokaza, evo ti ga v vladnem predlogu v §§. 2. in 59, ki govorita o šolah za „zanemarjeno mladino“ ter povdarjata njih potrebo; to povdarjati so tudi učitelji pri poslednjem občnem učiteljskem zboru na Dunaji. Pred novo šolsko postavo takih šol ni bilo treba in nihče ni mislil, da jih bode treba, to menda dokaže, da je nekdanja verska šola boljše za izrejo mladine, a vendar je dobra odgoja več vredna, kakor vsa obilica znanja in vednost brez odgoje. Potreba takih šol je naravna posledica sedanjih šolskih postav, krščanskega nauka je toliko v šoli, da se ne more reči: šola je brezverska, in da je katehet odgovoren za vse nerodnosti v šoli, kakor to povdarjajo nekateri učiteljski zbori, šolski listi in cerkvi sovražne novine, rekoč: da duhovščina ne stori svoje dolžnosti, sicer je pa katehet tako preobložen z delom, da nobeden učitelj ne tako, in vendar na posmehne razrede odpade le pičlo število ur, ako pa je zadržan, ga ne smejo nadomestovati učitelji, kako more tedaj katehet vplivati na šolsko odgojo, ko je navezan le na svoje ure, vse drugo pa odloči šolski red.

Ljudstvo, ki je tu in tam z veseljem sprejelo nove šolske postavbe, sedaj vse drugače misli. Ako vlada sedaj sama predlaga spremembe, udala se je le temu, čemur se ogniti ni mogla; vtemeljevanje k načrtu to jasno pove, a po dvanajstih letih bridkih skušenj, ko so se oglašali konservativni poslanci in je bilo na tisuče prošenj od strani ljudstva, bi bili pričakovali kaj več in kaj boljšega. Vlada ima sicer dobro voljo, a nje predlog se ni znebil starih presojev do katoliške cerkve; vlada je bila le prisiljena nekaj privoliti, potem ko je pustila, da je Lienbacherjev predlog padel v gosposki zbornici.

Posebno pa je § 5., ki ostane tudi v tej osnovi, tak, da ga cerkev ne more z lepo odobriti, država določuje učni črtež, verske knjige, verske vaje; cerkev nima drugega govoriti nič, nego samo pri verskem uku; država nadzoruje povsod in v vsem cerkev pri njenih naredbah zastran šole, država tedaj cerkvi ne zaupa. Ta §. je tedaj, ki nam daje malo upanja na zboljšanje. Sicer je resnično, kjer delata država in cerkev v lepem porazumljenji, ta §. zgubi svojo ostrino, a načelo ostane, danes ali jutro se zopet v življenje skliče.

Katehet v sedanji šoli bi se mogel tudi vrstiti učiteljem, t. j. njim jednake pravice imeti. Kjer prištevajo kateheta pomožnim učiteljem, zelo napačno ravna, in postava bi morala določiti učitelju veronauka jednako stopinjo kakor drugim učiteljem; zastran katehetov na učiteljskih je to določeno.

Kateheta nastavlja in odstavljati bi imela cerkev sama pravico; škof pozna najboljšega in za to najpripravnejšega; sedaj cerkev tukaj le negativno vpliva.

Cerkvi bi se ne imela kratiti pravica določevati verske knjige, verske vaje, disciplinarna oblast nad katehetom pripada le cerkvi. Na Pruskem se tega klubi kulturemu boju niso dotaknili.

Osnova ima pa tudi marsikaj dobrega, posebno kar se tiče, olajšav o šolskem obiskovanju; Lienbacherjev predlog je bil sicer o tem bolj odločen. Tudi določbe o meščanskih šolah, o realnih naukih, o telovaji pri dekletih gre hvalno omeniti, posebno pa se ima povdarjati versko-nravna odgoja. Naše ljudstvo je še krščansko, tudi večina učiteljev ni veri protivna, še je tedaj čas se vrniti na pravi pot. Ko bi pa leta in leta hodili po potu, ki so ga nastopili pri šolstvu, bi bilo kasneje morebiti zastoj klicati na pomaganje!

— Duhovske spremembe v lavantinski škofiji: Č. g. Karol Tribnik, kaplan Št. Jurski (na južni železnici) je imenovan kot farni oskrbnik v Loki; Č. g. Murkovč pa v Vuhredu; Č. g. Črnko pride za kaplana k sv. Barbari pri Vurbergu. Vis. Č. g. Jožef Herzič nastopi prihodnjo nedeljo 26. marca župnijo na Spodnji Polskavi.

— Iz Štajarskega se nam piše: „Cill. Ztg.“ je skušala zopet prav debelo z blatom okidati velečastitega gospoda župnika v Vojniku Fr. Ferenčaka, in sicer za tega voljo, ker si prizadeva imenovani gospod farno cerkev vojniško nekoliko povečšati. Kdor ve, da je ona župnijska cerkev silno majhna v primeri s precej obilnim številom vojniških faranov, da prav pogostoma nastane velika gneča po cerkvi, bo tudi prizadevanje čast. gospoda župnika sprevidel kot celó opravičeno. Se vè takim ljudem, kakoršnji so sodelovalci in dopisuni celjskega zakotnega lističa, je sploh vsaka cerkev nepotrebna. Narljubše bi jim bilo, naj se vse zaklenejo ali podrejo. Kakor se je zdela Judežu velika potrata, da se je kupilo za Jezusa dragoceno mazilo — enako smatrajo tudi ove baže ljudje vse kot potrato, kar se stori v čast božjo. Naj framasonski list psuje čast. gospoda župnika tudi kot „Volkverdummerja“, to je za njega le v čast. Slabo znamenje za duhovnika bi le bilo, če bi ga „Cill. Ztg.“ hvalila.

— Sloveči učenjak in jezuit O. Passaglia je bil pred nekaj leti zapustil kat. Cerkev, slekel svojo redovniško obleko ter postal odpadnik. V Turinu je na vseučilišču postal profesor umoslovja ter je imel tó prežalostno življenje od vseh ali celó zaničevan. Letos se je nenadoma spreobrnil, pravi, da na prijazno opominovanje nekega korarja, svojega nekdanjega učenca. Oblekel je spet duhovsko obleko ter 34. pretekli meseca nadškofu pisal, da se sv. očetu papežu popolno podvrže ter je pripravljen vse storiti, kar mu bodo zapovedali da le dano pohujšanje popravi. Nadškof silno razveseljen so takoj vse papežu sporočili, ter pričakujejo odloka za predpisano zadostovanje. Bomo li o proštu Döllingerju kdaj tako veselo novico pričakali? Bog daj!

— V Zagrebu je bil 13. sušca jutraj hud potres. Od kake večje škode se nič ne sliši.

— Abraham a sancta Klara je nekaj o otroški reji rekel: Gotovo ste slišali iz sv. pisma, kako so se vse drevesa k državnemu zboru sošle, da bi si izvolile kralja. Največ glasov je dobilo oljino, figavo drevo in vinska trta — o brezovem drevesu ni bilo glasu. Ako bi bil jaz navzoč in bi bil imel prosto volitev, bi bil gotovo izvolil brezo za kralja, kajti nobeden ne veruje, kako slavno ona vlada in zlasti pri otrocih, in že priprosti pregovor pravi: „brezova šiba novo mašo poje.“ Zemlja ne rodi sadu, ampak le troje, ako se je s trdim plugom ne preorje; mladina ne stori dobrega, ako se z njo oistro ne ravna. Vinska trta ne obrodí nič, ampak segnije, ako ni palca poleg zastavljena; mladina ne bo pridna, ampak lens, ako ni šibe blizo obešene.

Godba postane le mačja godba, ako kapelnik ne daje takta s palico; mladina se bo grdo obnašala, kjer stariši in učeniki s palico ne dajejo takta. Platno malarjevo ne bo kazalo lepe podobe, ako ne vzame čopka v roke; mladina ne bo starišem kinč, ako ne rabijo čopka z brezovim oljem. — Otroci so cvetlice starišev, cvetlice se morajo pa s palico podpirati in ograditi, da jih vihar ali hudobna roka ne polomi. Iz novih šol so odstranili britko martro in šibo, zato so paglavci tako nepokorni in razvujzdani. Pa tudi doma so stariši šibo v kot postavili, zato jim otroci prezgodaj delajo sive lase.

— Vse kakor pri nas. „Südt. Post“ pripoveduje, da „Celjanka“ slovenskim listom očita, da svoja orožja pobirajo v pominku. Da se nedosegljiva dvorljivost pokaže, je „Südt. Post“ iz edine številke 22 povezala zvešček cvetic, ki istinito po pominku ne duhtijo, ampak vse po čem drugem. Izrazi „äppisch-plump“, „falsche Propheten“, „totale Unkenntniss“, „Sägespäne im Kopfe“, „slovenische Knorpelgewächse“, „kiffende Consorten“ itd. Dobro, „Celjanka“, povej nam, kako se zove tvoja orožnica? Neke opazke pri tej priliki ne moremo zamolčati. Ti le izrazi Celjskega nemškega časnika res precej duhtijo pa nečem, ki ga ne gre imenovati; poglejte pa naš „Ljubljanski Wochenblatt!“ Mnogokrat je nakupičeno v enem listu (kmalo bi rekli, v vsakom listu) toliko judovske nesramnosti, da je „Celjanka“ št. 22 še nedolžno dete proti „Wochenblattu“. Naj nesramniše je pa obnašanje do obče spoštovanega, od vis. vlade in presvitl. cesarja čislane deželnega predsednika. In kdo tak izvrsten (res izvrsten!) „Wochenblatt“ podpira in vzdržuje? Naši grajščaki, naši bogati trgovci in obrtniki, višji in nižji vladniki, ki vsi več ali manj od Slovencev živijo? Mi k takemu početju ne dostavljamo — prav ničesar; Nemec pa bi rekel: „Da t'ört s'ch alles auf!“

Več železnih ognjišč (šparherdov)

že izgotovljenih, nar. boljši kup, na izbiranje imam na prodaj. Tudi preskrbim zidarsko delo pri ognjiščih, ako treba.

Nadalje prodaja (2)

pohištvo

v Višnjigori, posebno pripravno za krčmo ali pa za štacuno, prav tik ceste. Več povem ustmeno.

Janez Dolhar

v Ljubljani, Hrenove ulice
št. 4.

Med najstarejše in najboljše domače zdravila, razširjene po celi Evropi, se štejejo

švedske kapljice.

Posebno se priporočajo zoper take bolezni, ki pridejo iz pokvarjenega želodca ali pa iz prehlajenja. Te kaplje imajo to moč, da naredé dober ték, odpravijo hemorojide, črve, zlatenico, omotico, okrepčajo slabe živce, in odstranijo krč. Odpravijo se ž njimi tudi debele sline, zaprti vetrovi, glavobol in slabosti v želodcu.

Salvatorjeva lekarna v Zagrebu ima star recept, po katerem se delajo te švedske kapljice, ter se razpošiljajo po celem svetu. Ena flaša velja 50 kr.

Prave švedske kapljice imajo na prodaj: Na Dunaji: J. Weiss, lekarna „pri zamoru“, Tuchlauben 17; J. Herhabry, lekar, Neubau, Kaiserstrasse 90; v Zagrebu: S. Mitlbach, Salvatorjeva lekarna. (4)